

KÖZVÉLEMÉNY

HÉTFŐI UJSÁG

Előfizetési ár:

Egész évre 6 korona, havonként 25 krajczár.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

ROSTKOWICZ ARTHUR

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Hortvát Mihály utca 7. az

Hirdetések árszabály szerint.

Az „olcsó“ szegedi piac.

Közéletünk egyik tevékeny és előkelő társadalmi állású férfiútól vettük és egész terjedelmében közöljük az alábbi közleményt:

Mikor Szeged városát hullámsírijába temette a Tisza, akkor eltemette az olcsó megélhetést is. Az újjáépült Szeged a megélhetés tekintetében mindjárt a főváros mellé sorakozott. Csak a lakás volt olcsó addig, amíg állami hivatalokkal, katonasággal be nem töltődött az a nagy keret, amelyben az újjáépítés a víz után megkezdődött. Az öt-hat esztendei átmenet alatt a város régi polgársága, mely az árvizből megmentett vagyonszáját a királyi biztosság lelketlen biztatására paloták építésébe ölte, elpusztult. Megölte őket az államkölcsön, amelyet — elég könnyelműen — évekig üresen tátongó paloták építésére fordítottak. Mire azok a pompás paloták jövedelmezni kezdtek, akkorra már árverés útján a kis tökével bevándorlott „jött-ment“ kezén voltak, akik hirtelen megtollasodtak. Tulajdonképpen ezek ellen irányul a régi, tönkrement „bennszülött“ szegedi családok gyűlölete. Így ment tönkre a Becsey, a Terestyényi, a Pfann, a Szánthó és még számtalan vagyonos szegedi polgár család.

Szeged felvirágzásának, forgalmának, társadalmi életének és újjáalakulásának előmozdítóit az állami és vasuti tisztviselők voltak. Az üres lakások ezreit ők bérelték ki, iparának, kereskedelmének, piacának forgalmát ők emelték és biztosították. Méltán elmondhatják ők, hogy Szegeden a leginkább számot tevő tényezők. Az állami és vasuti tisztviselők és alkalmazottak száma majdnem három ezer. A java része családos ember, aki — midőn idejött — azt képzelte, hogy mesés olcsóságot talál itt. Nagy családokra váltotta föl azonban hitét a valóság. A lakások kényelmetlenek, rondák és méreg drágák. Az utcák rendezetlenek, piszkosak. Vizvezeték, csatornázás nincs. Az utcákon (meg a belvárosban is), orrfacsarító a bűz nyáron. Az újszegedi kendergyár bűze behatol még a legelzártabb lakásokba is. Meg a ronda Tisza-kútak vizét is pénzért kell venni, az ártezi kútak nagy távolságra vannak, a járdák tűrhetetlenül rozszak, a közvilágítás botrányos, a közbiztonság gyatra, a városi hatóság erélytelen, gyöngye, a közérdek iránt érzéketlen, tehetetlen.

Végül térjünk az „olcsó“ szegedi piacra is. Szeged zárt város. Vámokkal zárta el a hatóság még a saját kül-

területét is, nemcsak a vidéket. A fogyasztók nagy tömegét pedig a tisztviselők képezik. Tehát a városnak a vám révén elért jövedelmeit rajtuk sarcolják be. De ez még nem is panasz tárgya, hanem a másik vám, amelyet a szedők és kofák seregének kell fizetni. Ez a hivatásos, a rendőrség által ösmert es túrt, sőt — az ellenőrzést teljesítő rendőrközegekkel gyakorta atyafiságos viszonyban levő banda tűrhetetlenné tette a piaci állapotokat, mert nemcsak megszarolja a vevőt, hanem legocsmányabb módon le is piszkolja. Uri nők nem is mernek már a piacra menni, hanem a cselédet küldik és itt fizeti az amúgy is nagy gonddal élő tisztviselő a harmadik vámot, mert a cseléd többnyire meglopja.

Tudunk eseteket, hogy úri nőt, amiért alkudni merészt, a kofa a leghitványabb szavakkal illette, a rendőr pedig kámforrá változott, hogy ne lásson, ne halljon. Alkalmasint a felesége, anyja, anyósa, testvére vagy ánygikája volt a mosdatlan száju asszonyi állapot. Más esetben a fizetésnél megcaltta a kofa a vevőt, mert ez is szokás a szegedi piacon; mire a vevő rendőrért ment, már más kofa árult ott. De nem folytatjuk a piaci gaszágok sorozatát, amelyet nem csupán a központi leszámoló hivatal tisztviselői panasznak, hanem az egész város piacról élő közönsége.

Itt súlyos és évekre visszamenő mulasztások, visszaélések vannak, amelyeknek következményei beláthatatlanok. A vasuti leszámoló hivatalban megindult és végcéljában városunk érdekei ellen irányuló mozgalmat néhány barátságos szóval megállítani nem lehet. Nagyon szép, hogy a h. polgármester érintkezésbe lépett a mozgalom vezetőivel, de ez nem fog célra vezetni. Más útja és módja van ennek. Vannak itt ugyanis felelős személyek. Ott van a piaci biztos, azután pedig a fokozatos felelősség elvénél fogva a főkapitány. Vizsgálatot kell indítani és megszüntetni e botrányos állapotokat, mert a hatóság ígéreteinek már nem hisznek, a szép szóban nem biznak. A leszámoló hivatal mozgalmát sok keserű csalódás előzte meg. A város hatósága figyelmen kívül hagyta az egyes panaszokat, a hírlapokban szellőztetett dolgokra nem adott, a közgyűlésen történt felszólalásokat pedig erőszakosan letorkolta.

Az a legszomorúbb a dologban, hogy a hatóság főztjének a levét az egész város lakossága fogja meginni.

Kivándorlás az Alföldről.

Az aranykalászokat rengető, délibábos Alföldről is megindult a kivándorlás. Nem most kezdődött ez; már régebbi idő óta tart, de eddig nem törődött vele senki, vagy nem szurt szemet. A hatóságok is csak most vettek róla hivatalosan tudomást.

Negyedszázad óta tart az Alföldről a kivándorlás. A nagy árvíz után kezdődött. De nem az árvíz volt az oka, hanem az ármentesítés. A kisbirtok ugyanis képtelen elviselni az ármentesítés túlmagas költségeit, melyek legalább is két emberöltőn keresztül terhelni fogják a kisbirtokost, a földhöz ragadt szegény embert.

De az ármentesítés más kárt is okozott. Tönkre tette a földnélküli szegény embereket. Az a föld ugyanis, amelyen az ármentesítés után buzát termelt a tulajdonosa, azelőtt a szegény embereké volt. A tulajdonosa nem aknazhatta ki a mocsárt, a lápot, a kubikokat, a nádat, a füzeset.

Az a jó, áldott Tisza folyó kiöntött minden évben, szétterült a mezőségeken, ellegelt a falvak, városok alá is, de nem okozott pusztításokat. A kapzsi emberek (az ármentesítők) szűkre szorították az agyát, hogy elvegyék tőle a rétet, nádat, legelőt. Nem csoda, hogy a haragos Tisza visszaköveteli minden tavasszal a régi helyét és egyszer itt, máskor ott teszi csúffá a mérnöki tudományt és elpusztít virágzó városokat és falvakat.

Hajdanan kiöntött. Néhány hónapig megfeküdte a vidéket, de aztán visszahúzódott a medrébe. A szegény nép áldotta érte. A folyómentű szegény falvak népének százait látta el a Tisza. A halászok, a molnárok, a hajósok ezrein kívül a Tisza táplálta a parasztokat is. A szegény ember, hacsak valami kis házacskája volt, eléldélgelt tisztességgel. A kubikokban, a mocsarakban, a tavakban, mikor a Tisza visszavált medrébe, kosarakkal, úgyszólván kézzel fogta a halat. A gyermekeinek pompás foglalkozás volt a halfogás. Nemcsak annyit foghatott, amennyit családjával elfogyasztott, hanem a fölösleget megszarította és eladta.

Nagyban üzték még harmincz év előtt is a Tisza mentén a szárított hallal való kereskedést. Ma már hire-hamva sincs. Az új nemzedék nem is tudja, mi az a szárított hal. Szegedről az utolsó kereskedőt, aki szárított hallal üzérkedett, az árvíz pusztította ki.

Ott termelt a mocsarakban a sulyom. A mai nemzedék már azt sem tudja, micsoda az. Az én gyermekkoromban még a piacon is árulták. A szegény embernek a tüskös, barna hajú sulyom volt a gesztenyéje. Főtt állapotban izletesebb is annál. A föld nélküli paraszt sulyomlisztet csinált belőle, és ugyette, mint a burgonyát. Még pénzelt is belőle.

Az a temérdek madár, mely a Tisza kiöntéseiben ranyázott, ellátta a szegény embert hussal, tojással. Ha a tel beköszöntött, a szegény ember ingyen szerezte be a fűtőanyagot. Ha a háza teteje (sörtevasra nem került) lekiváncozott, a nádert nem kellett pénzt adni. A malacocskák, a tehén, a lovacskák, a kecske, a barány ellegelészett kora tavasztól késő őszig a közlegelőn, aratáskor pedig a kenyérré-adóra valót kellett csak megszerezni a szegény embernek.

Igy élt hajdan a szegény ember, Ma pedig meg sem élhet. Nagy az adó, munka nincs,

Ferencz József keserűvíz az egyedül elismert kellemes ízű természetes hashajtószer.

pedig ma több a búzát termő föld, mint hajdan De hát élni csak kell valahogy. Ha itt nem lehet, hát kivándorol.

Ha a mi megyénk térképére nézünk, láthatjuk, hogy a Tisza választja ketté, a Tisza mellett pedig a százezer holdas Pallavicini-féle hitbizomány van. Az armentesítés az ő érdekét szolgálta és tönkretette a szegény, földnélküli parasztot, mely kénytelen kivándorolni. Ez a kivándorlás évről-évre nagyobb mértéket fog ölteni és lassankint elnéptelenedik az egész megye.

Rostkowitz Arthur.

Háborus előjelek.

Irtá: Honvéd Atilla.

Hetek óta írják a lapok, hogy nagyon komolyak a háborus előjelek, sőt már jövendő getük is a háboru kitörését a tavaszra.

Ez a számítás nem is valószínűtlen. A balkáni puszkaporos hordó könnyen felrobban. Különösen ha tüzzel járkalnak körülötte. A törököt akarják kiverni. Az általános emberiség szempontjából ki is kellene törölni Európa térképéről azt a darab azsiai földet. Mi magyarok azonban a török pártján vagyunk. Nemcsak azért, mert a török fajkonunk, hanem azért is, mert a török adott menedéket II. Rakóczi Ferencz nagy fejedelmünknek, később Kossuth Lajos kormányzóknak és a menekült honvedeknek. Ki tudja, nem-e lesz még szükségünk valaha a török vendégbaratságra?

Nekünk érdekünk, hogy a török a Balkánon maradjon, ha elveszti is Albániát és Macedóniát, amelyekhez az ősiség alapján a legtöbb joga a dicső múltú görög nemzetnek van ugyan, de osztozkodni kénytelen a bolgár és szerb országokkal.

Mióta a történelem jegyzi az emberiség dolgait, a béke esztendejét nem élte az emberiség. Háboru mindig volt a földgolyó valamely részében, sőt lesz is mindig. Az ember először az állatoktól hódította meg a földet, aztán pedig egyik nép hódította a másiktól.

Mindig voltak pusztuló és fejlődő nemzetek. A pusztulók közé tartozik a török is. Fél-század mulva talán már hire-hamva sem lesz Európában, az azsiai maradványait pedig föl fogja szivni az arab, a zsidó, a perssa és az örmeny nép.

Manapság a háboru nem a népirtásban nyilvánul. Aranylag a mai fegyverekkel vívott csatáknak tízedrés annyi halottja sincs, mint régebben. A sebesülteket az emberiség védelmezi. Nem a mérsárlás a háboru célja, hanem az ellenfél harc képtelenné tétele.

Mondják, hogy ma repülnek a hadseregek. T. i. vasuton száguldanak. Téves hit. Ellenséges területen nem szabad vasuton haladni. A bur háboruban szomorú tapasztalatokat teittek az angolok. A páncélos vonatok rendszere nem vált be.

Ha hadseregek küzdenek hadseregek ellen, a védekező felé az előny többnyire. A szerb-bolgár, a török-görög háboru mutatja. Ha azonban a nép ellen visel háboru valamely állam, akkor rengeteg pénz és véráldozatba kerül az a hódítónak. A búrok és a filippinok ellen viselt háboruk mutatják. A gazdag és nagy hadsereggel rendelkező államok rendszeren győznek a népek elleni háborukban, de az örökké kétséges, hogy a meghódított földet meg tudják-e tartani. A nagy Németország még ma is küzd pár millió lengyelrel, mi magyarok pedig ezer év óta kénytelenek vagyunk tűrni a nemzeti-ségeinket és reményünk sincs arra, hogy beolvasszathassuk őket.

Ha most európai háboru törne ki, megváltoztatná Európa térképét is. Az egyes országok határait a nyelvek határozzák meg, mert karddal ma már hódítani sokkal nehezebb. A műveltség és a nyelv hatalmasabb az ágyuk szavánál.

Hazánk sorsán keveset változtatna a világ-háboru is. A mi határainkat a természet szabta meg. Fönmaradásunkat tehát a természet és fajunk erényei tisztosítják.

Századokkal előtt nagy hibát követtünk el, hogy pártokra szakadtunk. A török is, a német is hódító volt csupán, nem pedig fölszabadító, amint képzelték sokan. Ha a magyar semleges maradt volna és közönyösen nézi, hogy puszt-

ítja egymást a két hódító, ma talán már nem volna pusztá ábránd: harmincz millió magyar.

De így, a világ háborujában nekünk jelentős részünk nem lehet. De hogy az arát mi is megadjuk, az bizonyos. Ha áldozni kell vert és pénzt, akkor mindig ott van a jó bolond magyar. A háborus előjelek ezért töltik el a mi szívünket aggodalommal és keserőséggel. Mi már a következményeit ösmerjük tapasztalatból.

Fapusztító város.

Vannak városok, ahol egyes terek régebben díszkertekké lettek átalakítva. Ily helyeken azt tapasztaljuk, hogy a fák, bokrok, melyekkel azok régen benépesítve lettek, csak bizonyos nagysági-korig türetnek meg, aztán irgalmatlanul kivágattnak, kiasattattnak és a hol azelőtt a nyári hőség ellen védő árnyék, a szelek által felkavart, utcai port lekötő és a levegőt frissítő és ez által az embert üdítő, telen pedig a havat szóró viharokat feltartó, mérséklő lombzat volt, ott a réti kaszáló utánzó pázsit, vagy ut és ha a pénzbeli tehetség azt megengedi, u. n. szőnyegkert alakítatik, mely hideg, kitejezésnélküli virágaival, nagy, színes terkepnek a benyomasát kelti a nézőben, melynek valódi hatását azonban csak a körülötte levő hazák emeleti ablakaiból lehet tökéletesen kivenni, mert összességükben nagy, színes csikkel kereszttül vonalozott, cikornyazott és kimért mintakba osztott lapot kepez és a hol azelőtt a természet kellemeit élvező közönség, játszó gyermekcsereg üdültek, a forró nyári nap utáni hűvös, esteli levegőt élvezve, nem jár senki más, mint az, aki csak kénytelen keresztül menni és a kóbor kutyák, melyek ott találkaikat, ez alfajfajta jellemző szórakozásai nyilvánításával tartják. Igen jellemző, ha aztán amint szinte előfordul az ilyen, minden költőiségtől megfosztott virágarabeszekkel beültetett térségbe szobrot állítanak, mintha az általa képviselt egyén mű értész lett volna, amit a szobor körül alkotott virányzikornyakkal a közönségnek emlékezetébe kellene hozni.

Itt Szegeden is előfordul ily eset; értem a Dugonics-teret. Mily szép volt az, mikor még ott bokorzat állott, mily kedves látványt nyújtott, amikor ott az év nagy részében délutánonként nagy gyermekcsereg mozgott, játszva szaládgált, a pázsiton jó kedvében hemperkedett; igen, mert ott nem volt tilos a füre lépni. Az által az üdülő, sétáló közönség a gyermekektől magától külön vált mindkétnek előnyére, mert a gyermekek inkább itt szerettek játszani, mint a Stefania sétányon, mivel az oly helyet, ahol a fűbelépés el van tiltva és a hol a fészes és diszruhában levő kimért sétálás járja, nem kedvelvén, inkább ott fordul meg, a hol kénye-kedve szerint szabadon mozoghat, a hol a fűben, a bokrok közt is bujkálhat, anélkül, hogy félnie kellene a nem épen finom modorokkal dicsekvő kertészlegények és napszamosoktól, Dugonics András pedig mily árván, busan néz le a körülötte ültetett virágcikornyákra, mintegy eltűnődvén a minden földi dolgok mulandóságán, mert midőn még ott állott a hajdani reáliskola a mostani ítélőtábla épülete előtt, körülötte is, a nagy téren is szép liget volt.

Eltékvéve attól, hogy mar az ősi népek, amint tudjuk, ligetekben tisztelték isteneiket, tehát a legszebb helyeket szemelték ki azoknak, ahol az ember mintegy megszabadul a földi nyugók őli prózaiságától és felemelkedik oda, a honnan minden jó jön, mely szokás tehát nekünk, utódaiknak is példát mutat, — a fával bokorral benőtt városi terek udvavölég a városok tündőit képezik, ahonnan a szétterjedt büzt, elromlott levegőt tisztító jó, friss légáramlat; ami tehát a városi lakókra nézve a legfontosabb higieniai feltételek egyikét képezi. Egészségrendőri szempontból tehát, ha nem volna befásított terek, egyszerűen alakítani kellene ilyeneket; virágágyakkal beczifrázott tereknek semmi jelentőségük sincs a lakókra; ez nem egyéb a virágkertész reklámjánál, amely csak kertészeti kiállításra való, de nem üdülő helyre, ha csak azt nem tartjuk fontosnak, hogy figyeljük, hogy a kóbor kutyák találkozó helyeiken miféle testgyakorló ugrádozásokat mutatnak!

Hasonlóan áll a dolog a Stefania-sétányon, közvetlenül a közmüvelődési palota mögött létesített nagy pázsittáblával és a romkioszk előtti, az emelkedett utvonalon ievő térséggel is; az előbbi pázsit beültetendő volna bokorral, fával és kereszttül utak vagandók, hogy ez is sétányul szolgálja, annál is inkább, mivel az egész sétány a nagy közönség számára már is szűk; az utóbbi említett térség pedig, mely mint hangversenyter szolgál, megint be volna fásítandó, amint az eredetileg volt, sokkal szebb és jobb volna az, mint a hegy most van, mert az most jelenleg a pusztaság hatás t gyakorolja a szemléltre és az azon forgolódo közönség ki van téve minden elemi kellemetlen hatásnak, azért a katonai hangversenyek nem vesztenének semmit.

Szerintem egyáltalában a közkerteknek nem lehet egyedüli feladata, hogy ott a kertészek által költséges fáradsággal összeallított virágcikornyákra, vagy nagy pázsittáblákra bámuljunk, a mely előbbienek virítási idényök szerint mindég új, meg új ültetvényekkel változtatandók; mert ily czébből megtenni azt a szinpadai kertek módjára a pázsitra kifeszített, befestett vászonlap is, mely talán nem annyi költséggel járna, ha még bevonatnék valami vízhatlan kenczével; hanem mint említém, az üdülés és levegőtisztulást.

Ezzel kapcsolatban fel akarom hozni, hogy Szegeden küszöbön áll a Gizella-ter rendezése. Ugy értesültem, hogy itt a honvédelem előtti és a kis körút felé eső parkirozás kivételével, a többi növényzet kiirtatni fog, hogy helyebe utburkolat létesítsék. S szerintem a közlekedés utjait úgy lehetne létesíteni, hogy a Zrínyi utcával tengely vonalban mindkét oldalon levő parkokból csak annyit kellene kettfelől elvagni és kikövezni, mely az említett utca két oldalán járdájának szélességének megfelel, tehát kettfelől csak mintegy másfél méter szélességű utat alakítani, a mi pedig ezen szélességen túl van, azt meg kellene hagyni parknak; ez annál egyszerűbb lenne, mivel a Jókay és iskola-utca folytatási vonala ugyis mar rendezve van.

Szépségi Jekintében is tanácsosabb az, a tervezet rendezésnél, mert az idegen utazóra, a ki a Szeged vasuti állomásról bejön a városba, igen jó hatást tesz a növényzet, holott ha a közép növénycsoportok egészen elvitetnének, csak az igen különféle nagyságu, azok közt éppen nem diszes házakon akad meg a szeme, a mi pedig határozottan rossz benyomást fog gyakorolni, eltekintve a fent ecsetelt higieniai szempontokból, már pedig ezek éppen oly téren, a mely sok oldalról a szeleknek nyáron a perzselő napsugaraknak oly annyira ki van téve, nem csekély jelentőségűek.

De hát nem így van ez tervezve itt, a mi igen különös és ha az elősoroltakat szem előtt tartom, nem vagyok képes a magyarázatot kitalálni. Ez a fapusztítás igazán érthetetlen.

Ujdonságok.

— **Igazolt választás.** A tapéi kertületben megvalasztott dr. Kelemen Béla bizalomlevelét végleg igazolta a Haz bíráló bizottsága. Az ígért kérvényezésből tehát nem lett semmi. Az új tapéi követ alkalmasint a jövő hónap elején tartja meg a szűzbeszédét, amikor is sokan felutaznak Budapestre a ke ületből, hogy a képviselőjük első beszédét a Házban meghallgassák.

— **Panasz a város ellen.** Alig csillapodtak le valahogy a leszamoló hivatalban megindult mozgalom haragos hullámai, már is újabb mozgalom indult meg. Ebben a mozgalomban részt vesz az egész város polgársága, amely a szegedi állapotok türheterlen voltát sinyli. Arról van szó, hogy emlékiratban összegeztessenek a panaszok és az több ezer aláírassa küldessék fel a belügyi kormányzatnak.

— **Az előnyös ajánlat.** A szegedi vadásztársaság, amint a helybeli lapok is megírták, ajánlatot tett Örlösy Gyulának és társainak, hogy lépjenek be tagul az ő tarsaságukba, vagy pedig mondjanak le a tapéi réti vadászterületről és azért cserébe kapják a bodomi rétet. Vadászember csak boszankodhat az ilyen ajánlat felett. Ez éppen olyan, mint ha

valaki silány rézgyűrűket kinalna az aranygyűrűért cserébe. Miért nem kínáltak a rókusi fekete földet bérletet? No de kár is a szót vesztegetni. A szegedi vadásztársaságba Örlösy Gyula és társai több ok miatt nem hajlandók belépni. Eddig zárt számu testület volt ez a vadásztársaság, még Gaudernack tábornokot sem vette föl tagjai közé, Örlösynek is a fölvetel iránti kérelmét két évig hevertették. Persze most már jó volna tagnak társaival együtt, de nem áll ám kötelnek. Maradjon csak zárt testület továbbra is a szegedi vadásztársaság, amelynek tagjává sokkal nehezebben lehet valaki, mint akár a park-klubé, ha pedig nagy nehezen tagjává lett valaki az igazgató és a választmány kikötései miatt lehetetlen kedvére üzni vadászkedvtelését. Az „előnyös” ajánlattal tehát csúf kudarcot valottak, a tápéi réti vadászterület bérlete pedig Örlösy és társaié lesz, mert azt a város jól fogott érdeke is kívánja. A szegedi újságok pedig máskor jobban tennék, ha szakértő vadászembert kérdeznének meg, mikor ilyen dologról szó van és nem ülnek föl oly neveléses módon, mint ahogy a minap, midőn a tápéi réti felfurafogásról főlajánlott bodomi rétel — előnyös cserének mondták. Szomorú, de való hogy a szegedi sajtó ennyire tájékozatlan és ily könnyen félrevezethető.

— Az eltévedt h. polgármester

A városi tanács több heti hallgatás után tudomást vett végre a vasuti leszámoló hivatalban megindult mozgalomról és elhatározta, hogy leszereli azt. A tekintetes urak, akik a tekintély okaért önmagukat is megtekinteszik, a h. polgármestert bízták meg a békeküldetessel, azt gondolván, hogy ő a legalkalmasabb ember arra, aki elszívja a békepípát a leszámoló hivattal. Előkeresete a levéltárból a közgyűlés azon határozatát, amely kimondja, hogy a magyar állami vasuti tisztviselők Szegeden ne fizessenek pótdátot, — tehát gondolatok a hálaért eltévedt baranykák. A h. polgármester azonban eltévesztette az utat. Azzal a közgyűlési jegyzőkönyvvel ugyanis a vasuti üzletvezetőséghez kellett volna menni, mert a vasuti leszámoló hivatal tisztviselői nincsenek fölmentve a pótdátfizetés kötelessége alul, csupán a máv. által kirendelt és a leszámoló hivatalhoz beosztott 32. tisztviselő. A többi 180 igenis fizet pótdátot. A békepipa elszívása egyébként nem történt meg, mert Benedikt Ferencz főfelügyelő is osztja a tisztviselői kar nézetét, aminek a h. polgármester előit is kifejezést adott.

— Szegedről távozó ipartelep. A szegedi tanácsnak nincs érzéke a város igazi érdekeihez, sőt ez a rendszer egyenesen a hanyatlás oka. Emlékeznek talán még olvasóink arra, hogy a Nemes L. és Társa cég, mely a vidéken a legnagyobb egyenruházati szállító, Szeged városától alkalmas helyiséget kért, hogy egyenruházati gyárat létesíthessen, ahol 300 munkás talált volna állandó foglalkozást. A szegedi tanács ridegen elutasította a cég kérelmét, amely most Hódmezővásárhelyen fogja felállítani az egyenruházati gyárat. Szeged tehát ismét elveszített egy virágzó és teljesen biztos alapokra fektetett iparvállalatot, amelynek hasznát a szomszéd város fogja látni. Igazán csodálatos, hogy a mi hatóságunk még a saját kárára sem akar okulni.

— Máv. fogyasztási szövetkezet Szegeden. A máv. tisztviselők fogyasztási szövetkezte főkraktart készül létesíteni Szegeden, amint azt már Miskolcra, Piskin, Szolnokra, Újpesten és Rakospalotán már létesítette is. A fogyasztási szövetkezet szegedi fiókjának létesítésére már is nagy mozgalom indult meg a máv. tisztviselők körében, az okot erre pedig a szegedi piacra uralkodó hallatlan állapotok szolgáltatják. Sehoh az országban nincsen ily botrányosan csúdar helyzet, mint nálunk. Az új fogyasztási szövetkezet a szegedi piac elkerülésével akarja élelmi szerekkel és minden, a háztartáshoz szükséges dologgal ellátni a tisztviselőket. A szövetkezet tagjai a részvényeik erejéig (a részvény 20 korona) hitelt élveznek. A szövetkezet hazhoz szállít tejet, húst, vaját, burgonyát, bort, fűszereket, szóval minden háztartási cikket. Az élelmi cikkek gyorsárúként jönnek Budapestről és ami igazán különös — az ár tekintetében olcsóbbak a szegedi piaci

áraknál. A szövetkezet ezenfelül évenként részvényeseinek 6% osztalékot is fizet. A szegedi fiók létesítése már csupán pár hónap kérdése. A hatóság pedig tünődni fog azon, hogy mért hanyatlik évről évre következetesen a szegedi piac forgalma?

— Büntanya a közkórházban. A szabadka közkórház ez a hírhedt közintézmény, a melynek rémséges botrányait a „Közérdek” leplezte le. Ha csupán a tizedrésze igaz annak, amiről szabadkai lapjaink írtak, akkor igazán csak azon csodálkozunk, hogy azon orvosokat vagyis inkább orvosi oklevéllel bíró gazembereket nem bunkózták még le, mint a veszett kutyákat szokás. A zsarolásokról, lopásokról nem is beszélünk. De mutatónál álljon itt néhány eset. Az örült osztályon éjszakánként az egyik orvos részeg czinkostársaival a nőket kirángatta az agyból, sőt a szerencsétleneket megfertőztette. Az egyik csendes örült asszony gyermeket is szült, Sz. Ilona „kedélybeteg” óvónő, aki szerelmi bánat következtében búskomorságban szenvedett, beleőrült a rettenetes kezelésbe. A kórházi gazságokért B. I. Karoly polgármester megindította a fegyelmet megelőző vizsgálatot. Alig hittük volna, hogy Szabadkán a felfüggesztett polgármesternél is akadjon nagyobb gazember.

— Csalás a terménypiacon. A szegedi terménypiacon, mint értesülünk, a környékbeli ráczok rendszeresen üzük a csalást. Az eladásra kerülő kukoricát ugyanis vízzel áztatják, úgy több is, nehezebb is — sőt csirázott állapotban hozzák a piacra, hogy becsapják azon vásárlókat, akik kicsinyben, szakonként vásárolják a kukoricát. E csúf csúf, amint a panaszosok eladják, többször figyelmeztették már a rendőrt is, de az csak a vállalt vonta. Fölhívjuk a csaló ráczokra a rendőrség figyelmét, mert ezek a szegedi piacnak amugy is rossz hírét még jobban megrontják. Vizsgáttassa meg a rendőrség szakértővel az eladásra kerülő kukoricát és a vízzel áztatottat kobozza el, hadd tudják meg a rácz atyafiak, hogy a piacon csalni nem szabad. Elvégre is a piacaink uralkodó czudarságoknak véget kell vetni már egyszer.

— Megsarcolt utasok. A dorosmai társaskocsi vállalat ellen veszünk panaszt. Bár a kocsiiban ki van függesztve, hogy a vitelbér 20 fillér személyenként, mégis 22 fillért sarczol a vállalkozó, azonkívül még a kézben vitt kis csomagokért 10, a nagyobbért 20 fillért. A közönség ezen türethetetlen megsarczolásaért a dorosmai képviselőtestület figyelmébe a kapzsi vállalkozót.

— Szaglálás a szűz dohány után. A finánczok foglalkozása tényleg utálatos. A kémkedés, az árulkodás pimasz rendszere teszi azzá. Ez az eset azonban, amelyről értesülünk, a legvisszataszítóbb. Az élelmes fináncz bement a tanyába. Ott pipát vett elő és dohányt kért. A jólelkű gazda adott. De ki ne adna egy pipa dohányt, még ha fináncz is az, aki kéri. Ha a gazdat nem talalta otthon, kért az asszonytól. Ha csak gyerek volt otthon, arra már ráripakodott, hogy hol tartja apád a dohányt. A fináncz így kiszaglászta, hogy hol van szűzdohány és nyomban le is foglalta. De még utálatosabb dologról is értesülünk. Némely fináncz összebeszél a dohánycsempészekkel, akik besugják, ki hany kiló dohányt vett és akkor rajtatűnek az elárult magyarokon. No de nincs is sok becsületes vidékünkön a fináncznak. Még a patkaszélre se engedi letűlni a magyar, enni-inni pedig pénzért se kap.

— Bortermelők figyelmébe. A bortermelők és általában a borászattal foglalkozóknak vélünk jó szolgálatot tenni, ha felhívjuk figyelmüket azon körülményre, hogy idén a szüretkor uralgott sok esőtől a szőlő rothadást kapott és ettől penészgombakkal lett metélyezve. Az oly hibás szőlőkből nyert új borok nem tisztulnak, megtörnek, megbarnulnak, sőt ha kellő időben nem gondoztatnak, egészen elromlanak. Az ily új borokat legjobb mihamarabb a beteg seprőtől lefejtetni és az arra alkalmas, mirenymentes kénseletekkel kellőképp atkénezni. Ily javított mirenymentes kénseletek kaphatók a következő minőségek és árakban. Az 1-es fajta az üres hordók jó karban tartására való, egy 50 dekas csomag ára 40 fillér. A 3-as fajta az egész-

séges, új és öreg borok átkenéséhez, csomagja 1 korona; az 5-ös fajta a hibás, beteg borok gyógyításához való egy csomag ára 1 kor 60 fillér. Az idei új borokhoz az utóbbit kell használni. A vele kezelt borok hamarabb megtisztulnak, eltarthatók és szállíthatók lesznek és a mi fő, nem kapnak kénbűzt [Einschlagnag szagot] a régi méreg tartalmu bűdös Einschlagnag elkerülhetetlen és ez okozza a nagy fej és gyomorfájást.

— Hogy kövesik a rigó utcát? A nagy baju rigó-utczából panaszt kaptunk megint. Az utczaban botrányos a kocsi ut, ki kellene köveztetni, mert tengelyig merül el a latyakban a kocsi kereke. A hatóság is belátta, hogy itt tenni kell már valamit. Tett is, de nincs benne köszönet. Az utczát el kezdtek tölteni újabban és pedig a kövezett utakról összehordott sárral és szeméttel. Így kövezik a rigó-utczát. Ezt nevezi a városi hatóság atyai gondoskodásnak!

— Vásár a vámházakon kívül. A tanács tagjait aggodalommal tölti el a szegedi piac folytonos hanyatlása. Minden évben csökken a városnak a helypénz jövedelme. Mi ezt egészen természetesen találjuk, sőt előre is megjósolhatjuk, hogy ezután még rohamosabban csökkenni fog a város ezen jövedelme és most már nincs mód rá, hogy a helyzetet változtatni lehessen. A behozatali vámokkal nemcsak a közel vidéket, hanem a szegedi tanyák lakosságát is elidegenítették Szegedtől, óriási kárára az iparnak és kereskedelemnek. Csak menjenek el a tekintetes urak hetivásáros napokon Szabadkára, Dorosmára, Kistelekre, Horgosra, Sándorfalvára és számlálják össze a szegedi kocsikat. Akkor fogalmat alkothatnak maguknak arról a veszteségről, mely Szegedet a behozatali vám révén érte. De nézzenek még jobban körül a községekben és kérdezzék meg, hány iparossal és kereskedővel szaporodott a községek lakossága csak tíz év alatt is? Akkor megtudhatják, hogy kétszer annyit gyarapodtak a községek, mint amennyivel Szeged hanyatlott. Hogy csak a buzakereskedelmet említsük, Kistelek is versenyre kel már Szegeddel, Szabadka pedig már régen tulszárnyalta minden tekintetben. De nem is kell talán oly messze fáradni a tekintetes uraknak. Keljenek föl csak hajnalban a hetivásáros napokon és menjenek ki a vámházak elé és rengeteg számu kocsi fog ott találni, amelyek évek óta nem jöttek be a városba. Nagyobb piacot fognak találni a vámházakon kívül, mint ben a városban. Ott fogják látni az elővásárlókat, a szedőket, a kofákat, akik mindent összevásárolnak potom aron, a piacon pedig méregdrágán eladják a szemetet, — mert a javát az élelmiszereknek elszállítják innen. Hogy fogalmunk legyen az árkülönbözetről a tanácsuraknak, néhány példát mutatunk be. A tojás darabja a szegedi piacon jelenleg 9 fillér, a vámházak előtt 5-6 fillér. Par csirke a piacon átlag 1.60 korona, a vámházak előtt 1.20, a liba ára a piacon 4 korona, a vámházak előtt 3 A tej literje künn 10 fillér, idebenn a már meghamisított, fölvezelt tejé 16-18-20 fillér — és így tovább. Hogy ezek a valóságok megfelelnek, tessék róla hivatalosan is tudomást szerezni.

— Jó házból való, 12-13 éves fiu kereskedőtanonczul fölvetetik olyan kereskedésbe, ahol minden üzletágban kiképzést szerezhet. Ellátásáról ruházataról gondoskodni fog az illető kereskedő. A feltételeket megmondja a kiadóhivatal.

— Az ügynök tanfelügyelő. Bizonyos nevéreú Meszlényi tanfelügyelőről van szó, a ki a mezőgazdák biztosító szövetkezetének az utazó főügynöke és jelenleg a mi vidékünkön csatangol és a tanítókat csabitgatja az ügynökkösködésre. Nem tudjuk, hogy az oktatásügyi kormány tud-e a dologról, a tény azonban, hogy ez a vigéctanfelügyelő szabadságon van jelenleg. Eddig megfordult Tápén Varga Borbala magániskola tulajdonossal, Sándorfalván Algyón, Dorosmán és Horgoson. Ez utóbbi helyen a tanítók még lakomat is rendeztek a tiszteletére a Huszar-féle vendéglőben. A vigéctanfelügyelőt ajánljuk a közoktatásügyi kormány figyelmébe. Az állam nem azért fizeti a tisztviselőjét, hogy magán társaságok vigéctze legyen.

— Okleveles tanító zongoraleckék adására és magánitanításra vállalkozik. Címe megteudható a kiadóhivatalban.

Mi hír a megyében?

Az egész megyében örömet kelt a megyei ellenzék szervezkedése. A közigazgatási nyomorúságoknak oka eddig is az ellenzék teljes hiánya volt. A megyebizottságban pedig tekintélyes számú az ellenzék és ha a sarkára áll, a hatalmi part is alább hagy tulkapásaival. Az ellenzékést kérielhetlen szigorúsággal kell gyakorolni. Ha minden tulkapást, visszaélést megtorol az ellenzék, meg fog lapulni a hatalmi part is.

Horgoson a jegyzőválasztás izgalmai csak most kezdődnek. Hegedüs János megyei írnok, a jelenlegi helyettes jegyző a hatalmi part jelöltje és Fodor Miklós adónyilvántartó, horgosi birtokos közt fog eldőlni a harc. Fodor Miklós mellett a község színe-java csoportosul. Nyolcz év óta szolgálja már a községet, tiszta jellemű, független érzelmű ember. Ha a főszolgabíró a multkor el nem halasztja a választást, már ő volna a község jegyzője. A tarisznyások így időt és a községi választáson néhány helyet nyertek a képviselőtestületben és most mar mindenáron azon vannak, hogy azt a Hegedüs János ültessék a jegyzői székbe, akit a szegedi törvényszék főlebbviteli tanácsa a minapiban mentett föl a zugirászkodás vadja alul, ami igen jellemző. Az ugynevezett Burg-part, a „Szentés és Vidéke” című lapban pimasz hangu nyilatkozatot tett közzé dr. Kelemen Béla képviselő ellen, aki egyébként Horgoson a legtöbb adót fizetők közt szerepel: hogy ne avatkozzon a község dolgába és ne erőszakoskodjon Fodor Miklós mellett, mert ő (t. i. Fodor) a községnek nem kell. Ez a kis piszkos nyilatkozat tartalma, amelyből — ez is jellemző — a Szegedi Napló közölt néhány részletet. A nyilatkozat alatt 18 horgosi képviselő testületi tag aláírása is szerepelt. A többek közt Szobonya Bertalan tekintélyes birtokos neve is, aki maga a legjobban meglepődött, hogyan használtak fel nevét piszkos kortesesszöközül. De azóta már többen kijelentették, hogy a nyilatkozattal nem vállalnak közösséget. Igaz, hogy elárattak velük valamit, de hogy mit, nem is sejtették. Ilyen aljas kortesesszöközökkel dolgoznak Horgoson Hegedüs János érdekében.

Algyón végre fölülvizsgálta a tíz tagú bizottság Herczeg Gáspár bíró számadását és megállapította — a hiányt. Az ő könyvei és a bérlők könyvecskéi összehasonlítása után 3592 korona a hiány, ami igen csinos összeg, különösen ha tekintetbe vesszük, hogy a bíró az atka-szigeti bérlétkelésért hat éven át folyton szedte a napidíjakat a bérlőgazdaságtól. A leszámolást végző bizottság nagyon udvariasan bánt el a bíróval és még az olyan kiadásokat is elfogadta, amit az illető felek nem ismertek el, de még így is 1360 korona a hiány, amit a bérlőgazdaságnak vissza kellene fizetnie. A bizottság barátságosan felszólította a fizetésre, de most azzal áll elő a bíró, hogy fizessenek utólagosan a kezelésért 1200 koronát, holott eddig csak 240 koronát kért. Ez különben nem az első esete a bírónak, a nyomási földekről is, mikor elszámolnia kellett volna, elveszett a három évről szóló napló. Elég szomorú, hogy a szegény nép ilyen emberre bízta a pénzkezelést, aki hat éven át nem számolt el és végül is visszatartja a gazdaság pénzét. Természetesen ennek számadási per lesz a vége. Itt volna az ideje, hogy a főszolgabíró is beletekintene a bíró dolgába. Van itt elég a rovason. A bíró sok helyt őrzi, kezeli a pénzt és nem számol el. Így a csordánál, ahol egy korona túsökvágási díjat szed minden tehén után, ami szintén

kitesz vagy száz koronát. A nép torkig van már vele a történet miatt. Ha szikrányi önérték volna benne, lemondana. Kovács Gyula jegyző, aki most lett a szövetkezet elnöke, azon mesterkedik, hogy a 35.000 koronát meghaladó arvapénztárt elvigye Algyőről Szentésre. Az öcsését akarja talán közgyámnak megtenni? Felhívjuk a képviselőtestület tagjait, hogy a leghatározottabban tiltakozzanak ez ellen, mert ha az árva-alapot elviszik, akkor a nép a szövetkezetre lesz utalva, ahol a kölcsönök után a kezelési költséggel együtt 95 kamatot szednek. Az életképtelen szövetkezetet ne a néptől szedett úrsora (kezelési költség) kamatokkal állítsák labra.

Kabók közpénztáros azt híreszteli, hogy felmond. Azt szeretné, ha a fizetését emelnék. Sok van az ő rovasán is. Ha a kiskoru menyasszony idejére nem kapja meg az örökséget, Kabók a ruhaneműt és egyebet előlegezi árúiban, de az örökséget is ő veszi fel, nem a kiskoru.

Tápén nagy ünnepélyt rendez a polgárság a sajtószabadság kiválasztásának évfordulóján. Az emlékbeszéd tartására Rostkowitz Arthurt kérték föl.

Mindszent községből mintegy száz család készül kivándorolni az idén. Az oka: nincs munka, bérletet pedig nem kapnak. A munkanélküliség miatt a községben nagy a nyomor.

Innen-onnan.

(Kelemen Béláról.)

Eddig nem igen foglalkoztunk dr. Kelemen Béla személyével, bár sokan az ellenkezőjét állítják. Nincs igazuk. Mert a választási idő alatt ő nem volt személy, hanem a népakarat központja, amely 314 szótöbbséggel érvényesült is.

Most, hogy a választási harc hullámai kezdenek elsimulni, az ellenpart is belenyugodott a megváltozhatatlanba és nem a partok elkeseredett tusájának czéltáblája többé, — érdemes foglalkozni az ő egyéniségével is.

Kelemen Béla nem a tucatzatemberek közül való és ezt bizonyára igazolni is fogja. A függetlenségi és 48-as Kossuth-pártnak nemsokára kiváló tagja lesz. Tanult fő. A szegedi prókatorok közt fiatal ügyvédkorában is előkelő helyet biztosított magának. A pár évi főszolgabíroskodás nem ártott neki. Megösmerte a közigazgatás homokvesztőit és a népet. Nagy hasznát fogja latni ennek az egész megye.

Törvényhozói tisztét is komolyan fogja fel. Ezért az országgyűlés tartamára felköltözik Budapestre, de a nyarat kamarási birtokán fogja tölteni, ahol vendégszerető házának ajtaja mindig nyitva áll. A tápéi kerület az ő megválasztásával többet nyert, mintha az osztálysorsjáték főnyereményét ütötte volna el, mert a könnyen jött nyereség hamar el is ment volna, míg Kelemen Bélát nehezen juttattak a képviselőállásba, de aztán ott is marad. Négy év múlva alighanem egyhangú lesz a választása, mert erős a hitünk, hogy addig a kerület patikusai is kiokosodnak . . .

(Kelemen Bélánéről.)

Mikor a tápéi választás izgalmai alatt állott az egész kerület, a mitkapsz kortesek, meg a szegedi lapok is Rohonczy biztos, sőt több bizonyos győzelmét kürtölték. Riasztó hírek jöttek a kerületből, amelyek legjobban Kelemen Bélánét rémitették. Az aggodalom azonban fölösleges volt. A választás estjén jött a lovas hírnök Tápéről és csak annyit tudott pihegni:

— Győztünk. Háromszázhusz . . .

Nagy tarsaság volt éppen Kelemen Bélánál, de az örömhír oly hirtelen jött, hogy egyszerre elnémult mindenki. A csöndet a haziasszony szava törte meg.

— Győztünk, Béla, most már „képviselők” vagyunk!

Kelemen Béláné természetesen szívvel-lélekkel Kossuth-parti hazafias lelkű vendégszerető, bajos magyar asszony, a ki bizonyára meg fog bocsátani e sorok írójának, hogy az újságban róla is pletykázott . . .

(Az öszinte tanító.)

Beállított Horgoson a végcztanfelügyelő (Meszlényi) az egyik tanítóhoz és a végczeteket jellemző bőbeszédűségével ajánlotta, hogy a mezőgazdák biztosító szövetkezetének legyen ügynöke.

— Tudja barátom, ennek a szövetkezetnek csupa nagy urak a tagjai. Nem rég a Felvidéken utaztam és találkoztam gróf Csaky Albinnal, a volt közoktatásügyi miniszterrel. Velem volt a tanító is, aki szintén ügynöke a mi biztosító szövetkezetünknek. Mikor ezt megtudta Csaky azonnal kezét fogott a tanítóval. Hát nem szép kitétele és ez? A volt miniszter, a jeles főúr kezét fog az egyszerű falusi tanítóval . . .

— Bizony én nem kívánok kezelni olyan nagy urakkal — felelte a tanító: Jobb szeretném, ha a fizetésem emelnék . . .

Teljes példány

kapható a

Független Közvélemény

mult évfolyamából

Erős vászonkötésben 9 koronáért.

Lengyel Lőrincz

cs. és kir. udvari butorgyáros

Ujnonnan, modern berendezett műasztalossága.

SZEGED, Vadász-utca 2. sz.

Elvállal a legjutányosabb ár mellett kizárólag szolid kivitelben, előadott vagy saját tervek szerint egyes butorok vagy egész berendezés készítését. Klauzál-téri fényesen berendezett butor áruházában pedig kész butorokból allandó kiállítás van.

Tartalékos tiszt urak

egyenruha szükségleteiket és átalakításukat a legjobban és legolcsóbban szerezhetik be o o o o

NEMES L. és TÁRSA

egyenruházati intézetében

S Z E G E D E N .

Vadászok figyelmébe!

Dusan felszerelt fegyver-raktáramra felhívom a vadász-sport híveinek figyelmét. Fegyvereim kitűnően hordanak és a legújabb szerkezetűek. — Kérem dusan felszerelt fegyver-raktárom megtekintését.

Tisztelettel

Sebők Mihály

SZEGED, Széchenyi-tér, Jerney-ház.

